

Контроль фінансової звітності у контексті корпоративного управління

Голов С.Ф., Міжнародний інститут менеджменту (МІМ-Київ)

Увага до проблем корпоративного управління значно зросла у зв'язку з серією скандалів, що призвели до краху Enron, WorldCom та інших компаній.

Для забезпечення контролю і підвищення якості корпоративного управління в липні 2002 року в США був прийнятий Закон Сарбейнса-Окслі, що ввів персональну відповідальність (аж до кримінальної) генерального і фінансового директорів за недостовірність фінансової звітності компанії.

Ознайомлення з положеннями Закону Сарбейнса – Окслі та пропозиціями щодо їх реалізації дозволяє стверджувати, що він спрямований на підвищення прозорості корпоративної звітності та відповідальності за достовірність її показників. Проте посилення вимог до прозорості фінансової звітності та відповідальності за її підготовку не дадуть очікуваного результату, оскільки не враховують методологічні, соціальні та біхевіральні аспекти існуючої проблеми.

По-перше, концептуальною основою фінансової звітності залишаються загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (GAAP), які передбачають застосування судження керівництва в процесі визнання, оцінки та розкриття елементів фінансової звітності. Це призводить до зростання ризику створення неадекватної інформаційної моделі внаслідок суб'єктивізму або конфлікту інтересів.

Оскільки вітчизняні положення (стандарти) бухгалтерського обліку також базуються на загальноприйнятих принципах, ця проблема є актуальною й для України.

По-друге, аудит не можна вважати незалежним, оскільки доходи аудиторських фірм безпосередньо залежать від винагороди, яку сплачують клієнти. Тому така система приречена на пошук компромісу між професійною етикою та матеріальним інтересом.

Отже випадки, подібні ситуації з “ENRON” не виключні й у майбутньому.

В країнах з перехідною економікою, зокрема в Україні, ця проблема стоятиме особливо гостро.

Вирішення цієї проблеми можливо шляхом перерозподілу функцій між аудитором (аудиторською фірмою) та регуляторними органам, зокрема ДКЦПФР. Аудитор має оцінити надійність процедур внутрішнього контролю підприємства щодо складання та розкриття інформації у фінансовій звітності.

Для посилення якості фінансової звітності на підприємствах-емітентах доцільно створити спеціальний орган – комітет з розкриття інформації.

Основними функціями такого комітету має бути, зокрема:

- визначення суттєвості операцій та подій;
- визначення відповідності надання інформації вимогам стандартів щодо розкриття;

— надання рекомендацій щодо розкриття додаткової інформації;

ДКЦПФР визначатиме відповідність корпоративної звітності (зокрема фінансової) вимогам стандартів розкриття інформації емітентами. При цьому ДКЦПФР матиме право залучати до здійснення аналізу відповідності аудиторські фірми. Але всю відповідальність за контроль інформації, яка оприлюднюється, повинна нести ДКЦПФР.